

MC-114

March-2025

B.Ed., Sem.-IV

D-03 : Environment Education

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ એક જૂથના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 14
- (i) નિવસનતંત્રની સંકલ્પના સમજાવી, તેના ઘટકો જણાવો.
- (ii) પર્યાવરણીય શિક્ષણના સિદ્ધાંતો સમજાવો.

અથવા

- (i) પર્યાવરણ એટલે શું ? તેની સંકલ્પના ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
- (ii) જીવાવરણ અને મીઠા પાણીના નિવસનતંત્રની ચર્ચા કરો.

2. નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ એક જૂથના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 14
- (i) પ્રાકૃતિક સંસાધનોનો અર્થ આપો. તેના સંરક્ષણ અને વ્યવસ્થાપન વિશે જણાવો.
- (ii) પુનઃપ્રાપ્ય સંસાધનોનું સંરક્ષણ કેવી રીતે કરશો ?

અથવા

- (i) હવા પ્રદૂષણનો અર્થ આપી, તેની હાનિકારક અસરો સમજાવો.
- (ii) જમીન પ્રદૂષણ એટલે શું ? જમીન પ્રદૂષણ ફેલાવાના કારણો સમજાવો.

3. નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ એક જૂથના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 14
- (i) લુપ્ત થતી પ્રજાતિઓના સંરક્ષણ માટેની વિવિધ પરિયોજનાઓ સમજાવો.
- (ii) જૈવ વિવિધતા એટલે શું ? વિવિધ પ્રોજેક્ટોની જૈવ વિવિધતા પર અસરો સમજાવો.

અથવા

- (i) જંગલોનું મહત્વ જણાવી, જંગલો ઘટવાથી ઉભી થતી સમસ્યાઓ જણાવો.
- (ii) સ્વચ્છ ભારત અભિયાન પર ટૂંકનોંધ લખો.

4. નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ એક જૂથના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 14
- (i) રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 1986 અંતર્ગત પર્યાવરણીય શિક્ષણ અંગેની ભલામણો જણાવો.
- (ii) પર્યાવરણીય શિક્ષણના વિવિધ અભિગમો સમજાવો.

અથવા

- (i) પર્યાવરણીય શિક્ષણમાં સમૂહ માધ્યમોનો ફાળો સમજાવો.
- (ii) ટૂંકનોંધ લખો : પેરિસ કરાર - 2015

5. નીચેનામાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 14
- (1) પુનઃપ્રાપ્ય સંસાધનોના નામ જણાવો.
- (2) ગુજરાતમાં જંગલોનું પ્રમાણ જણાવો.
- (3) ઈકો ટુરીઝમનો અર્થ આપો.
- (4) પર્યાવરણીય શિક્ષણના ચાર ફાયદા જણાવો.
- (5) ગુજરાતના અભ્યારણ્યો જણાવો.
- (6) પર્યાવરણીય શિક્ષણ માટે ઉપયોગી કોઈપણ ચાર સામાયિકોના નામ જણાવો.
- (7) વિશ્વ વન દિવસની ઉજવણી ક્યારે કરવામાં આવે છે ?
- (8) જૈવ વિવિધતાના સ્તરો વિશે જણાવો.
- (9) એન.સી.એફ.નું પૂરું નામ આપો.
- (10) વન્યજીવ સૃષ્ટિનું મહત્ત્વ જણાવો.
- (11) રેડડેટા બુક એટલે શું ?
- (12) પુનઃઅપ્રાપ્ય સંસાધનો એટલે શું ? ઉદાહરણ આપો.

Seat No. : _____

MC-114

March-2025

B.Ed., Sem.-IV

D-03 : Environment Education

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. Answer any **one** of the following questions from the given group : 14
- (i) Explain the concept of Ecosystem and state its components.
- (ii) Explain the principles of environmental education.

OR

- (i) What is Environment ? Explain its concept with examples.
- (ii) Discuss biosphere and freshwater ecosystem.
2. Answer any **one** of the following questions from the given group : 14
- (i) Define Natural resources. Explain their conservation and management.
- (ii) How to conserve renewable resources ?

OR

- (i) Give the meaning of air pollution. Explain its harmful effects.
- (ii) What is land pollution ? Explain the reasons for the spread of land pollution.
3. Answer any **one** of the following questions from the given group : 14
- (i) Explain various projects for the conservation of endangered species.
- (ii) What is biodiversity ? Explain the impacts of various projects on biodiversity.

OR

- (i) Explain the importance of forests. Explain the problems arising due to deforestation.
- (ii) Write a short note on Swachh Bharat Abhiyan.

4. Answer any **one** of the following questions from the given group : **14**
- (i) State the recommendations regarding environmental education under the National Education Policy 1986.
 - (ii) Explain the various approaches to environmental education.

OR

- (i) Explain the contribution of Mass media in environmental education.
 - (ii) Write a short note on Paris Agreement-2015.
5. Answer any **seven** questions from the following questions : **14**
- (1) Name the renewable resources.
 - (2) State the extent of forests in Gujarat.
 - (3) Give the meaning of eco-tourism.
 - (4) State four benefits of environmental education.
 - (5) State the sanctuaries of Gujarat.
 - (6) Name any four magazines useful for environmental education.
 - (7) When is World Forest Day celebrated ?
 - (8) State about the levels of biodiversity.
 - (9) Give the full name of NCF.
 - (10) State the importance of wildlife.
 - (11) What is Red Data Book ?
 - (12) What are non-renewable resources ? Give an example.
-